

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/161/2024
Identifikačné číslo spisu: 7107218412
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:7107218412.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ E. S., nar. XX. C. XXXX, bytom J. XX, O. B., W., 2/ C. G., rod. V., nar. XX. I. XXXX, bytom H., D. XX, C. X., W., 3/ X. J., nar. XX. I. XXXX, bytom D. D. XX, P.-S., W., 4/ W. B., nar. X. V. XXXX, R. Y., C. X., Y. XX, W., 5/ S. B., nar. X. K. XXXX, R. Y., C. X., Y. XX, W., všetci zastúpení: JUDr. Danica Holováčová, advokátka, so sídlom Čajakova 5, Košice, proti žalovaným: 1/ Mesto Košice, Trieda SNP 48A, Košice, IČO: 00 691 135 2/ FARMAKOM Prešov, spol. s r.o. v likvidácii, so sídlom Hollého 3, Prešov, IČO: 36 473 618, zastúpený: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka so sídlom Štúrova 20, Košice, 3/ W. I. O., nar. XX. I. XXXX, bytom T., O. X, zastúpený: JUDr. Milan Slobodník, advokát, so sídlom Štúrova 20, Košice a JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka, so sídlom Štúrova 20, Košice, 4/ I. W. O., nar. X. K. XXXX, bytom T., O. X, 5/ P. T., bytom T., O. X, zastúpený: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 6/ C. C., nar. XX. C. XXXX, bytom Č. M. XXXX/XX, T., zastúpený: JUDr. Tomáš Čverčko, advokát, so sídlom Čajakova 5, Košice, 7/ I. C. C., nar. XX. K. XXXX, bytom A. T. XXX/X, Y. T.É., Č. O., zastúpená: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka, so sídlom Štúrova 20, Košice, 8/ C. C., nar. XX. C. XXXX, bytom O. X, T., zastúpený: JUDr. Irena Sopková, s.r.o., so sídlom Dvořákovo nábřeží 7529/4E, Bratislava, IČO: 48 301 728, 9/ C. P. J., nar. XX. I. XXXX, bytom O. X, T., zastúpená: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 10/ D. G., nar. XX. K. XXXX, bytom O. X, T., zastúpená: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 11/ L. Š., nar. X. K. XXXX, bytom T. XXX/XX, T., zastúpená: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka, so sídlom Štúrova 20, Košice, 12/ C. K. K., nar. XX. C. XXXX, bytom Š. X, T., 13/ G. C., nar. X. I. XXXX, bytom O. X, T., zastúpený: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 14/ I. C., nar. X. S. XXXX, bytom O. X, T., zastúpená: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 15/ C. D., nar. XX. D. XXXX, bytom M. XX, T.-T. L. E., zastúpený: JUDr. Irena Sopková, s.r.o., so sídlom Dvořákovo nábřeží 7529/4E, Bratislava, IČO: 48 301 728, 16/ W. Š. I., nar. XX. I. XXXX, bytom D. XX, G., zastúpený: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 17/ W. C. I., nar. XX. M. XXXX, bytom D. XX, G., zastúpená: JUDr. Juraj Kula, advokát, s. r. o., so sídlom Mäsiarska 450/30, Košice, IČO: 57 492 328, 18/ W. C. T., nar. XX. K. XXXX, bytom X. XXXX/X, T., zastúpený: Advokátska kancelária Azariová & Ružbašán Law firm s.r.o., so sídlom Kmeťova 26, Košice, 19/ C. T., nar. X. S. XXXX, bytom X. XXXX/X, T., zastúpená: Advokátska kancelária Azariová & Ružbašán Law firm s.r.o., so sídlom Kmeťova 26, Košice, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Mestskom súde Košice (predtým Okresný súd Košice I) pod sp. zn. 40C/145/2007, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 17. mája 2023 sp. zn. 11Co/220/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 17. mája 2023 sp. zn. 11Co/220/2020 z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (teraz Mestský súd Košice, ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 13. februára 2020 č.k. 40C/145/2007-2815 v spojení s opravným uznesením z 31. marca 2020 č.k. 40C/145/2007-2897 určil, že do dedičstva po nebohej W. V., rod. C., zomrelej dňa XX. XX. XXXX patrí spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/2 bytu č. XX, nachádzajúceho sa v T., ulica O. X, v podkroví meštianskeho domu súp. č. XXX postaveného na parcele č. XXXX/X o výmere 532 m², druh: zastavaná plocha a nádvorie a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku parcelného č. XXXX/X o výmere 532 m², druh: zastavaná plocha a nádvorie a parcelného č. XXXX/X o výmere 88 m², druh: zastavaná plocha a nádvorie vo veľkosti 127/10000, nehnuteľnosť zapísaná v LV č. XXXXX, katastrálne územie D. C., obec T. - D. C., okres Košice I (výrok I.), určil, že žalobkyňa 3/ X. J., rod. F., je podielovou spoluvlastníčkou vo veľkosti 1/4 toho istého bytu spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckym podielom na pozemkoch (výrok II.), určil, že do dedičstva po nebohej S. T., rod. F., narodenej XX. S. XXXX, zomrelej X. L. XXXX, patrí spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/4 toho istého bytu spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckym podielom na pozemkoch (výrok III.), zamietol žalobu proti žalovanému 1/ v prevyšujúcej časti (výrok IV.), zamietol žalobu proti žalovaným 2/ až 19/ (výrok V.), priznal žalobcom 1/ až 5/ náhradu trov konania voči žalovanému 1/ v rozsahu 100 % (výrok VI.), priznal žalovaným 2/ až 11/ a 13/ až 19/ náhradu trov konania voči žalobcom 1/ až 5/ v rozsahu 100 % (výrok VII.) a nepriznal žalovanému 12/ náhradu trov konania (výrok VIII.).

2. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia sú právnymi nástupcami bývalých podielových spoluvlastníkov domu č. p. XX, XX s dvorom v intraviláne, Y. A. X, parcely č. XXX, kat. plocha 6 árov, 22 m², ktoré nehnuteľnosti boli zapísané v pozemnoknižnej vložke č. XXXX T.. V súčasnosti sú predmetné nehnuteľnosti vedené na liste vlastníctva č. XXXXX pre k.ú. D. C., v obci T. - D. C. ako parcela registra „C“ č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 532 m², parcela registra „C“ č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 88 m², meštiansky dom súp. č. XXX na ulici O. X, stojaci na pozemku parc. č. XXXX/X, a v ňom sa nachádzajúce byty č. X až XX a nebytové priestory č. X až X vo vlastníctve žalovaných. Tieto nehnuteľnosti užívali ich podieloví spoluvlastníci - právní predchodcovia žalobcov do roku 1944, kedy boli deportovaní spolu s rodinami do koncentračných táborov. Po skončení 2. svetovej vojny sa z koncentračných táborov niektorí z nich vrátili, pričom bývali v predmetnom dome až do svojho odchodu do W. v roku 1949. Výmerom zo dňa 24. septembra 1953 Jednotný národný hospodársky referát v Košiciach uvalil podľa § 3 nariadenia č. 50/1945 na predmetné nehnuteľnosti národnú správu a za národného správcu menoval Okresnú bytovú správu. Rozhodnutím zo dňa 26. apríla 1960 finančný odbor Rady mestského národného výboru v Košiciach nevyhovел návrhu na prevod predmetných nehnuteľností do socialistického vlastníctva podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. v znení vyhlášky č. 88/1959 Zb. z dôvodu, že nehnuteľnosť už bola vo vlastníctve štátu ako tzv. nereštituovaný majetok, i keď pozemnoknižné usporiadanie prevedené nebolo. Dňa 19. septembra 1991 žalobkyňa 3/ neúspešne uplatnila reštitučný nárok na vydanie celej predmetnej nehnuteľnosti podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Podľa prvoinštančného súdu došlo k naturálnej reštitúcii predmetných nehnuteľností, a to ujatím sa ich držby právnymi predchodcami žalobcov a žalobkyňou 3/ v roku 1946, v dôsledku čoho súd považoval všetky ďalšie právne akty, ktoré boli prijaté Československým štátom v roku 1953 a v roku 1960, ktorých zápis bol vykonaný v pozemnoknižnej vložke, za právne akty vydané v rozpore s právnym stavom predmetnej nehnuteľnosti. Štát fakticky predmetné nehnuteľnosti spravoval ako neoprávnený držiteľ do 30. apríla 1991. Žalobkyňa 3/ si uplatnila reštitučný nárok vo vzťahu k

predmetným nehnuteľnosťami podľa zákona č. 87/1991 Zb., ale nespĺňala podmienky § 3 tohto zákona, teda nebola oprávnenou osobou na uplatnenie tohto nároku. Na uplatnený nárok je potrebné použiť aplikáciu všeobecnej úpravy ochrany vlastníckeho práva žalobcov, keďže k neoprávnenému zabratiu majetku, ktorého žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia boli podielovými spoluvlastníkmi, došlo v roku 1960 štátom bez právneho dôvodu a žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia nestratili svoj vlastnícky vzťah k týmto nehnuteľnostiam, ktoré im boli odňaté. Na obranu žalovaného 1/ o vydržaní vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam prvoinštančný súd uviedol, že došlo k pretrhnutiu plynutia vydržacej doby z dôvodu, že žalovaný 1/ ako držiteľ prestal byť počas jej plynutia dobromyseľný v tom, že mu predmetné nehnuteľnosti patria. Od 1. novembra 1992 Mesto Košice zriaďovalo organizácie, ktoré preberali agendu Bytového hospodárstva š.p., pričom Mesto Košice bolo ich zriaďovateľom a pri dodržaní náležitej opatrnosti od 1. mája 1991 (nadobudnutím účinnosti zákona č. 138/1991 Zb.), kedy od uvedeného dátumu začala žalovanému 1/ plynúť vydržacia 10-ročná lehota, žalovaný 1/ nepostupoval s náležitou opatrosťou, keď si neoveril všetky okolnosti vzťahujúce sa k vlastníctvu predmetnej nehnuteľnosti. Je nepochybné, že k zápisu vlastníckeho práva v prospech žalovaného 1/ došlo predtým, ako žalovaný 1/ pristúpil k odpredaju bytov nachádzajúcich sa v predmetnej nehnuteľnosti ich nájomcom, teda pred rokom 1997 a už v tom čase žalovaný 1/ mal a mohol mať všetky podklady potrebné pre odpredaj bytov vo svojej dispozícii, t.j. aj žiadosť žalobkyne 3/ zo dňa 19. septembra 1991, ako aj odpoveď Bytového hospodárstva š.p. zo dňa 10. októbra 1991, a teda najneskôr ku dňu uzatvárania zmlúv o prevode vlastníckeho práva (v zmysle zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov), t.j. v roku 1997 sa žalovaný 1/ dozvedel - mohol dozvedieť, resp. mal (mohol mať) vedomosť o žiadosti žalobkyne 3/, ktorá smerovala k vydaniu celej nehnuteľnosti. Najneskôr v roku 1997 tak došlo k prerušeniu vydržacej lehoty, ktorá začala plynúť 1. mája 1991 a mala uplynúť 1. mája 2001. Súd neuveril tvrdeniam žalovaného 1/, že nevedel o žiadosti, že nemá k dispozícii reštitučný spis; túto obranu považoval za zavádzajúcu, klamlivú. Žalovaný 1/ teda predmetnú nehnuteľnosť nevydržal, nestal sa jej vlastníkom. Vo vzťahu k ostatným žalovaným, s prihliadnutím na individuálne okolnosti preskúmvanej veci, mal súd za spravodlivé poskytnúť im ochranu, majúc za to, že títo, resp. ich právni predchodcovia predmetné (jednotlivé) byty, ktoré nadobudli od nevlastníka - žalovaného 1/, nadobudli v dobrej viere, títo nenesú žiadny podiel zodpovednosti, uzatvárali zmluvy o prevode vlastníctva bytov s dôverou v určitý, druhou stranou - žalovaným 1/ prezentovaný skutkový stav, navyše potvrdený údajmi z verejnej, štátom vedenej evidencie - katastra nehnuteľností, teda nadobudli vlastnícke práva k jednotlivým bytom v dobrej viere a v materiálnom právnom štáte nemožno a priori odoprieť ochranu takýmto osobám. Žalovaní 2/ až 19/ boli vnútorne presvedčení, že žalovaný 1/ je vlastníkom nehnuteľností, toto bolo v tom čase, v roku 1997, potvrdené aj zápisom v katastri nehnuteľnosti bez akejkoľvek informatívnej poznámky o prebiehajúcim súdnom spore. Nebolo preukázané, a ani tvrdené, že žalovaný 1/ akýmkoľvek spôsobom žalovaných 2/ až 19/, resp. ich právnych predchodcov pri prevode vlastníctva upozornil na možné nepriaznivé následky, ktoré môžu nastať po prevode vlastníctva k jednotlivým bytom a nebytovým priestorom. Súd vysvetlil dôvody, pre ktoré považoval žalobcov za nedbalých vlastníkov, ktorých konanie (resp. ich právnych predchodcov) nemôže v tomto prípade požívať právnu ochranu a uzavrel, že s ohľadom na uplynutie dlhšieho časového obdobia od nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľnými nadobúdateľmi (v prejednávanej veci viac ako 12 rokov) má ústavnoprávna ochrana princípu právnej istoty bona fide vlastníka na pomyslenej miske váh väčšiu váhu než má ochrana vlastníckeho práva pôvodného (skutočného) vlastníka. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 17. mája 2023 sp. zn. 11Co/220/2020 vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými 2/ až 19/ potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v znení opravného uznesenia (výrok I.), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 1/ rozsudok súdu prvej inštancie v znení opravného uznesenia zmenil tak, že žalobu zamietol (výrok II.), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 1/ uložil žalobcom 1/ až 5/ povinnosť nahradiť žalovanému 1/ 100 % trov konania pred súdom prvej inštancie a trov odvolacieho konania (výrok III.), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými 2/, 3/, 6/, 7/, 11/, 15/, 18/ a 19/ uložil žalobcom 1/ až 5/ povinnosť nahradiť týmto žalovaným 100 % trov odvolacieho konania (výrok IV.), vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými 4/

5/, 8/, 9/, 10/, 12/, 13/, 14/, 16/ a 17/ žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok V.).

4. Svoje rozhodnutie odvolací súd odôvodnil tým, že vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 1/, kedy bolo rozsudkom súdu prvej inštancie rozhodnuté vo vzťahu k bytu č. XX vo vlastníctve žalovaného 1/, na ul. O. X v T., v podkroví meštianskeho domu súp. č. XXX postaveného na pozemku parc. č. XXXX/X a spoluvlastníckemu podielu na spoločných častiach domu a spoločných zariadeniach domu a pozemku vo veľkosti 254/10000, ktorý je vedený na liste vlastníctva č. XXXXX, pre k.ú. D. C., bol rozsudok súdu prvej inštancie nesprávny. Odvolací súd poukázal na inštitút vydržania vlastníckeho práva, jeho vývoj v právnej úprave v Československej a Slovenskej republike a akcentoval skutočnosť, že predpokladom vydržania je, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. S prihliadnutím na judikatórny vývoj v otázke dobromyseľnosti držiteľa odvolací súd vyslovil otázku, či v prejednávanej veci je daná okolnosť, objektívne zakladajúca presvedčenie žalovaného 1/, že je vlastníkom dotknutého bytu, resp., že bol vlastníkom celého meštianskeho domu s pozemkom. Oproti záverom súdu prvej inštancie odvolací súd vyslovil, že presvedčenie žalovaného 1/ o vlastníckom práve ku konkrétnej veci nemohol tomuto založiť len zákonom č. 138/1991 Zb. všeobecne upravený inštitút prechodu vlastníctva na obce z majetku štátu, ale len na jeho základe deklarovaná skutočnosť, že na žalovaného 1/ z majetku štátu prechádza konkrétne určená vec, tak ako to predpokladá § 14 ods. 1 a 2 uvedeného zákona. Žalovaný 1/ sa teda stal právne vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti na základe zákona č. 138/1991 Zb., ktorý bol formálnym podkladom jeho dobromyseľného vstupu do držby, pričom zo spisu jednoznačne vyplynulo, že sa v priebehu roka 1992 aj ako vlastník skutočne (fakticky) správal (prenajímal byty, prideloval ich, bral z nich úžitky a podobne), ktorá skutočnosť dotvára materiálnu stránku dobromyseľnosti držby. Pri takomto chode veci by žalovaný 1/ vydržal vlastnícke právo k predmetnej stavbe a jednotlivým bytom najneskôr v roku 2002, pričom žaloba spochybňujúca jeho vlastnícke právo bola podaná na súd až dňa 14. januára 2003, pričom do jeho dispozície sa dostala až po jej doručení dňa 13. júla 2007. Odvolací súd nesúhlasil so záverom prvoinštančného súdu o nedobromyseľnosti žalovaného 1/, resp. o prerušení (pretrhnutí) vydržacej doby zapríčinennej jeho vedomosťou o reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ zo dňa 19. septembra 1991 vo vzťahu k predmetu sporu, čo malo mať podľa prvoinštančného súdu za následok stratu jeho dobrej viery, že mu vec patrí. Z obsahu reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/, aj v kontexte s obsahom žaloby, v ktorej sú uvedené iné dôvody ako v reštitučnej žiadosti, nevyplynuli také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybníť, resp. prerušiť dobrú vieru žalovaného v 1. rade, o to viac, že žalobkyňa 3/ ako žiadateľka nepodala žalobu o vydanie veci v prekluzívnej jednoročnej lehote stanovenej zákonom č. 87/1991 Zb.. Navyše podanie žiadosti o navrátenie majetku podľa reštitučných predpisov predpokladá, resp. potvrdzuje vlastnícke právo štátu, resp. po účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. od 1. mája 1991 mesta (žalovaného 1/). Žalobkyňa 3/ teda uplatnením svojho reštitučného nároku, predmetom vydania ktorého boli sporné nehnuteľnosti, nespochybnila vlastnícke právo žalovaného 1/ k nim, a už vôbec nie z pohľadu skutočnosti, ktoré boli základom posudzovanej žaloby. Pokiaľ ide o rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu medzi žalobcami a ostatnými žalovanými, tu prvoinštančný súd podľa názoru odvolacieho súdu správne žalobu zamietol. Žalobcovia namietali správnosť posúdenia otázky konfliktu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nového nadobúdateľa. Ich odlišné nazeranie na predmetnú vec je vystavané na presvedčení, keďže pri prevode vlastníckeho práva podľa nich nepostačuje len spoľahnutie sa na správnosť zápisu v katastri nehnuteľností, že žalovaní 2/ až 19/ nemohli byť dobromyseľní pri nadobúdaní vlastníckeho práva k predmetným bytom a nebytovým priestorom, ak si aktívnym konaním dôkladne nepreverili (cestou štátneho archívu, či regionálnych archívov) minulosť predmetnej nehnuteľnosti, ktorá bola „židovským vlastníctvom“, nachádzajúcej sa v historickom centre mesta, o ktorom (meste) sa vie, že počas vojnových rokov bolo dejiskom takýchto perzekúcií židovského majetku. Táto argumentácia stráca podľa odvolacieho súdu na význame v kontexte už zmienenej záveru o splnení podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním u žalovaného 1/. Keďže sa do vydržacej doby právneho nástupcu započítava aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca (§ 134 ods. 3 Občianskeho zákonníka), v tomto momente, t.j. najneskôr v roku 2002, nadobudli vlastnícke právo vydržaním buď mesto (k bytom č. X a XX a k nebytovým priestorom č. X až X) alebo ostatní vlastníci, na ktorých bolo (pred rokom 2002) prevedené vlastnícke právo k bytom a nebytovým priestorom v tomto dome. Navyše žalovaní 2/ až 19/, resp. ich

právní predchodcovia, zistili až po doručení uznesenia prvoinštančného súdu zo dňa 25. júla 2007, ktorým súd pripustil ich vstup do konania, že si žalobcovia uplatňujú vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti, teda do tohto času neboli nikým rušení v jej užívaní, v dôsledku čoho splnili zákonný predpoklad vydržania spočívajúci v nepretržitosti a nerušenosti (predmetu) držby. Preto súd prvej inštancie voči žalovaným 2/ až 19/ správne žalobu žalobcov zamietol. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, ktoré odôvodnili podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP, a navrhli, aby dovolací súd rozsudky odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Na odôvodnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia uviedli, že súd prvej inštancie vo svojom rozsudku dospel k záveru, že žalovaný 1/ predmetnú nehnuteľnosť vo svetle skutkových okolností prípadu nevydržal, neboli splnené podmienky vyžadované na vydržanie a žalovaný 1/ sa vlastníkom uvedenej nehnuteľnosti nestal. Naproti tomu odvolací súd vo svojom rozsudku (bod 13.) uviedol, že nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Na základe uvedeného preto odvolací súd pristúpil k úplnému prehodnoteniu skutkových okolností daného prípadu a zaoberal sa zodpovedaním otázky, či v prejednávacom prípade bola daná okolnosť, ktorá by objektívne zakladala presvedčenie žalovaného 1/, že je vlastníkom dotknutých bytov, resp. celého sporného meštianskeho domu s pozemkom. Odvolací súd vyslovil záver, že žalovaný 1/ sa stal právne vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti na základe zákona č. 138/1991 Zb., ktorý bol formálnym podkladom jeho dobromyseľného vstupu do držby, pričom zo spisu jednoznačne vyplynulo, že v priebehu roka 1992 sa žalovaný 1/ aj ako vlastník skutočne fakticky správal (prenajímal byty atď.), pričom táto skutočnosť má dotvárať materiálnu stránku dobromyseľnej držby. Tento svoj záver založil odvolací súd na skutkovom stave odlišnom od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Odvolací súd v bode 27. uviedol, že nesúhlasí preto so záverom prvoinštančného súdu o nedobromyseľnosti žalovaného 1/, resp. o prerušení vydržacej doby, zapríčinenej jeho vedomosťou o reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ zo dňa 19. septembra 1991 vo vzťahu k predmetnému sporu, čo malo podľa názoru súdu prvej inštancie za následok stratu dobrej viery žalovaného 1/, že mu vec patrí. Podľa názoru odvolacieho súdu, z obsahu reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ aj v kontexte s obsahom žaloby nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť, resp. prerušiť dobrú vieru žalovaného 1/ o to viac, že žalobkyňa 3/ ako žiadateľka údajne nepodala žalobu o vydanie veci v prekluzívnej jednoročnej lehote stanovenej zákonom č. 87/1991 Zb. Odvolací súd takto prehodnocoval zistený skutkový stav a to vo vzťahu k žiadosti žalobkyne 3/ rade zo dňa 19. septembra 1991 bez nariadenia ústneho pojednávania a vykonania ďalšieho dokazovania podľa § 383 v spojení s § 385 ods. 1 CSP. Takýmto postupom bol naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pretože odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uvedený dovolací dôvod je podľa žalobcov naplnený aj tým, že odvolací súd vydal arbitrárne rozhodnutie, ktoré absolútne neodôvodnil. Záver o dobromyseľnosti držby žalovaného 1/ vyslovil odvolací súd bez akéhokoľvek ďalšieho dokazovania a posúdenia všetkých skutkových tvrdení strán a vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcov nedal vôbec odpovede na otázky o konflikte princípu ochrany dobrej viery nadobúdateľa a ochrany vlastníckeho práva a nijako sa nezaoberal odvolacími námietkami žalobcov vo vzťahu k dobromyseľnosti ostatných žalovaných, keď žalobcovia poukázali na to, že po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva na súd dňa 14. januára 2003 dňa 06. apríla 2009 doručili Správe katastra Košice návrh na zápis začatia súdneho konania vo forme poznámky k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXXX, k.ú. D. C., ktorá bola ako informatívna vyznačená na liste vlastníctva pod č. P2-210/2009 v.z. 199/2009. Aj keď poznámka chybou úradu nebola vyznačená k bytu č. XX, k nebytovým priestorom č. X, X a X, pri vynaložení rozumne požadovaného úsilia priemerne obozretného jedinca by si prípadní nadobúdatelia týchto opomenutých nehnuteľností na katastrálnom úrade vedeli nahliadnutím k písomnostiam tvoriacim spis listu vlastníctva č. XXXXX, k.ú. D. C. utvoriť predstavu o právnych vadách predmetu budúceho prevodu, resp. prechodu vlastníckeho práva. Preto o dobrej viere, resp. dobromyseľnosti vo vzťahu k nadobúdateľom týchto opomenutých nehnuteľností od roku 2009 nie je

možné vôbec uvažovať. Odhliadnuc od momentu vyznačenia poznámky, žalovaní 2/ až 21/ museli mať vedomosť o prebiehajúcom súdnom spore najneskôr odo dňa doručenia uznesenia zo dňa 25. júla 2007, č.k. 40C/145/2007-13, preto všetky dispozičné úkony učené vtedajšími žalovanými do budúca nemohli byť konané dobromyseľne.

7. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP dovolatelia odôvodnili tým, že odvolací súd vyslovil názor, že ex lege účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb. žalovaný 1/, odhliadnuc od reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ vstúpil do držby oprávnenej. Naproti tomu, žalobcovia zastávajú názor, že ak nebol dobromyseľný štát ako právny predchodca žalovaného 1/, čo v konaní nebolo nikdy spochybnené, nemohol sa automaticky žalovaný 1/ účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb. stať vzhľadom na tieto skutočnosti oprávneným držiteľom. Na podporu svojho názoru žalobcovia poukázali na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/119/2007, 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010, 5Cdo/280/2007 s tým, že vo všeobecnosti dobrá viera musí byť hodnotená veľmi prísne, kedy poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé, tak v prípade, ak nadobudnutie vlastníckeho práva na základe vydržania tvrdí štát (resp. orgán štátu), je nevyhnutné okolnosti vstupu do držby a dobrú vieru posudzovať ešte prísnejšie. Žalobcovia poukázali na to, že v otázke, či účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb. od 1. mája 1991 vstúpilo do držby mesto/obec, a to do držby oprávnenej, bez ohľadu na to, či držba právneho predchodcu - štátu bola oprávnená alebo nie, súdy nerozhodujú jednotne a ani z pohľadu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno konštatovať jednotnú rozhodovaciu prax v tejto otázke.

8. K dovolaniu žalobcov sa prostredníctvom svojich právnych zástupcov vyjadrili žalovaní 2/, 3/, 7/, 11/, žalovaní 5/, 9/, 10/, 13/, 14/, 16/, 17/, žalovaní 8/ a 15/ a žalovaní 18/ a 19/.

9. Žalovaní 2/, 3/, 7/ a 11/ navrhli dovolanie žalobcov odmietnuť, keď podľa nich dovolanie žalobcov, postavené na konštrukcii zmeny skutkových zistení odvolacím súdom bez opakovania dokazovania, a tomu zodpovedajúcemu nariadeniu pojednávania, je zavádzajúcou konštrukciou nemajúcou žiadny podklad v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu. Odvolaciemu súdu nemožno podľa nich ani vytýkať, že sa nevysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľne so všetkými podstatnými otázkami, od ktorých záviselo jeho rozhodnutie. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ani súdu prvej inštancie, nezáviselo od dovolateľmi nastolenej právnej otázky, pretože nie je pravdivé konštatovanie dovolateľov, že by v konaní nikdy nebolo spochybnené, že štát nebol vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom konania, dobromyseľným. Poukázali na konkrétne okolnosti danej veci so záverom, že predmetné nehnuteľnosti prešli priamo na základe Dekrétu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. do vlastníctva štátu ako konfiškovaný majetok maďarského kráľovstva a oprávnené osoby sa v stanovenej lehote nedomohli vrátenia, resp. reštitúcie tohoto majetku. Dovolateľmi konštruovaná právna otázka je teda založená na prezumpcii toho, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania, neboli vo vlastníctve štátu, na základe konfiškačného dekrétu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., čo nezodpovedá skutkovým a právnym okolnostiam veci.

10. Žalovaní 5/, 9/, 10/, 13/, 14/, 16/, 17/ navrhli dovolanie žalobcov zamietnuť. Ohľadne uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP majú žalovaní za to, že tu odvolací súd zmenil iba právne posúdenie veci, bez zmeny skutkových záverov súdu prvej inštancie a preto tento dovolací dôvod nie je daný. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (§ 421 CSP) žalovaní uviedli, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva, nie je potrebné v prípade vydržania preukazovať platný dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, čo je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby. Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon nestanovuje.

11. Žalovaní 8/ a 15/ navrhli dovolanie žalobcov odmietnuť. Poukázali na rozhodovaciu prax najvyššieho a ústavného súdu a skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa ani jej právni nástupcovia nepreukázali žiadnym spôsobom, že by svoj nárok uplatnila v zmysle reštitučných ustanovení Dekrétu prezidenta republiky č.

5/45 Zb., resp. zákona č. 128/1946 Sb.. Vlastnícke právo pôvodných vlastníkov preto nebolo obnovené a oprávnená osoba, ktorej nehnuteľnosť prevzal štát v spornom období, sa nemôže domáhať ochrany vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov a to ani formou určenia vlastníckeho práva.

12. Žalovaní 18/ a 19/ k dovolaniu žalobcov uviedli, že uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je daný, pretože žalobcovia namietajú, ako právne posúdil odvolací súd oprávnenú držbu žalovaného 1/, avšak neuvádzajú ani jedno skutkové zistenie, ktoré mal odvolací súd posúdiť inak ako súd prvoinštančný. Zamieňajú pojmy skutkové zistenie a právne posúdenie veci odvolacím súdom. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 CSP žalovaní uviedli, že z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobcovia si zamieňajú judikatúru vzťahujúcu sa na nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka v korelácii s dobromyseľnosťou nadobúdateľa s inštitútom vydržania ako originárnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva. Preto akákoľvek judikatúra prezentovaná žalobcom vo vzťahu k prelomeniu, resp. neprelomeniu zásady nemo plus iuris straca na význame, ak žalovaný 1/ nadobudol vlastnícke právo originárnym spôsobom, a to vydržaním v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a aj dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 a 2 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

14. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

15. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces. Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolatelia prípustnosť svojho dovolania v zmysle § 420 písm. f) a teda porušenie práva na spravodlivý proces videli v tom, že odvolací súd bez akéhokoľvek dokazovania dospel k iným skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoj, oproti súdu prvej inštancie opačný, záver o dobromyseľnej držbe predmetných nehnuteľností žalovaným 1/.

18. Podľa § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

19. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe

vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

20. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

21. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že odvolací súd je v zásade viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Iba v prípade, ak má pochybnosti o jeho správnosti, má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, a to vtedy, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tým, že opakovane vykonal súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy.

22. Inak povedané, ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števíček, M., Ficoová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

23. Dovolací súd v podobných súvislostiach stabilne zastáva názor, že je neprípustné a v rozpore so zásadou priamosti, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonal (porovnaj napr. 7Cdo/83/2018, 2Cdo/298/2020, 2Cdo/121/2022). Ak sa má potom vykonal pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov (napríklad sp. zn. 2Obdo/33/2017).

24. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že odvolací súd vyššie uvedeným spôsobom nepostupoval, keď svoj záver o dobromyseľnej držbe predmetných nehnuteľností žalovaným 1/ založil na odlišných skutkových zisteniach ako súd prvej inštancie, pričom vo veci nenariadil pojednávanie a nevykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

25. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku dospel k záveru, že žalovaný 1/ predmetné nehnuteľnosti nevydržal, nestal sa ich vlastníkom, pretože došlo k pretrhnutiu plynutia vydržacej doby z dôvodu, že ako držiteľ prestal byť počas jej plynutia dobromyseľný v tom, že mu predmetné nehnuteľnosti patria. Od 1. novembra 1992 Mesto Košice zriaďovalo organizácie, ktoré preberali agendu Bytového hospodárstva š.p., pričom Mesto Košice bolo ich zriaďovateľom a pri dodržaní náležitej opatrnosti od 1. mája 1991 (nadobudnutím účinnosti zákona č. 138/1991 Zb.), kedy od uvedeného dátumu začala žalovanému 1/ plynúť vydržacia 10-ročná lehota, žalovaný 1/ nepostupoval s náležitou opatrosťou, keď si neoveril všetky okolnosti vzťahujúce sa k vlastníctvu predmetnej nehnuteľnosti. Je nepochybné, že k zápisu vlastníckeho práva v prospech žalovaného 1/ došlo predtým, ako žalovaný 1/ pristúpil k odpredaju bytov nachádzajúcich sa v predmetnej nehnuteľnosti ich nájomcom, teda pred rokom 1997 a už v tom čase žalovaný 1/ mal a mohol mať všetky podklady potrebné pre odpredaj bytov vo svojej dispozícii, t.j. aj žiadosť žalobkyne 3/ zo dňa 19. septembra 1991, ako aj odpoveď Bytového hospodárstva š.p. zo dňa 10. októbra 1991, a teda najneskôr ku dňu uzatvárania zmlúv o prevode vlastníckeho práva, t.j. v roku 1997 sa žalovaný 1/ dozvedel - mohol dozvedieť, resp. mal (mohol mať) vedomosť o žiadosti žalobkyne 3/, ktorá smerovala k vydaniu celej nehnuteľnosti. Najneskôr v roku 1997 tak došlo k prerušeniu vydržacej lehoty, ktorá začala plynúť 1. mája 1991 a mala uplynúť 1. mája 2001. Súd neoveril tvrdeniam žalovaného 1/, že nevedel o žiadosti, že nemá k dispozícii reštitučný spis;

túto obranu považoval za zavádzajúcu, klamlivú.

26. Naproti tomu odvolací súd vo svojom rozsudku, ktorým v časti týkajúcej sa vzťahu medzi žalobcami a žalovaným 1/ rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcov zamietol, dospel k záveru, že žalovaný 1/ sa stal právne vlastníkom predmetných nehnuteľností na základe zákona č. 138/1991 Zb., ktorý bol formálnym podkladom jeho dobromyseľného vstupu do držby, pričom zo spisu jednoznačne vyplynulo, že sa v priebehu roka 1992 aj ako vlastník skutočne (fakticky) správal (prenajímal byty, prideloval ich, bral z nich úžitky a podobne), ktorá skutočnosť dotvára materiálnu stránku dobromyseľnosti držby. Pri takomto chode veci by žalovaný 1/ vydržal vlastnícke právo k predmetnej stavbe a jednotlivým bytom najneskôr v roku 2002, pričom žaloba spochybňujúca jeho vlastnícke právo bola podaná na súd až dňa 14. januára 2003, pričom do jeho dispozície sa dostala až po jej doručení dňa 13. júla 2007. Odvolací súd nesúhlasil so záverom prvoinštančného súdu o nedobromyseľnosti žalovaného 1/, resp. o prerušení (pretrhnutí) vydržacej doby zapríčinennej jeho vedomosťou o reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ zo dňa 19. septembra 1991 vo vzťahu k predmetu sporu, čo malo mať podľa prvoinštančného súdu za následok stratu jeho dobrej viery, že mu vec patrí. Z obsahu reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/, aj v kontexte s obsahom žaloby, v ktorej sú uvedené iné dôvody ako v reštitučnej žiadosti, nevyplynuli také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť, resp. prerušiť dobrú vieru žalovaného v 1. rade, o to viac, že žalobkyňa 3/ ako žiadateľka nepodala žalobu o vydanie veci v prekluzívnej jednoročnej lehote stanovenej zákonom č. 87/1991 Zb.. Navyše podanie žiadosti o navrátenie majetku podľa reštitučných predpisov predpokladá, resp. potvrdzuje vlastnícke právo štátu, resp. po účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. od 1. mája 1991 mesta (žalovaného 1/). Žalobkyňa 3/ teda uplatnením svojho reštitučného nároku, predmetom vydania, ktorého boli sporné nehnuteľnosti, nespochybnila vlastnícke právo žalovaného 1/ k nim, a už vôbec nie z pohľadu skutočností, ktoré boli základom posudzovanej žaloby.

27. K uvedenému dovolací súd uvádza, že aj keď je záver konajúceho súdu o (ne)oprávnenosti/(ne)dobromyseľnosti držby záverom právnym, je takýto záver vždy založený na právnom posúdení jedinečných skutkových okolností konkrétneho prípadu. Posúdenie toho, či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len zo subjektívnych predstáv držiteľa, ale tento pocit držiteľa musí byť vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Dobrá viera držiteľa, že mu vec alebo vykonávané právo patrí je psychický stav držiteľa, ktorý musí byť podložený konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené. Dobromyseľnosť, ako vnútorný psychický stav, je teda potrebné objektivizovať s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých došlo k uchopeniu držby a následnému faktickému nakladaniu s vecou, resp. vykonávaniu práva (porovnaj napríklad R 13/2013 alebo sp. zn. 5Cdo/260/2008, 5Cdo/49/2010, 3Cdo/17/2016).

28. Odvolací súd v prejednávanej veci založil svoj právny záver o dobromyseľnej držbe predmetných nehnuteľností žalovaným 1/ na iných skutkových okolnostiach ako súd prvej inštancie, keď okrem iného vychádzal aj z obsahu reštitučnej žiadosti žalobkyne 3/ a skutočnosti, že žalobkyňa 3/ ako žiadateľka nepodala reštitučnú žiadosť v prekluzívnej jednoročnej lehote stanovenej zákonom č. 87/1991 Zb. Tieto skutkové okolnosti vzal odvolací súd do úvahy pri hodnotení dobromyseľnosti držby predmetných nehnuteľností žalovaným 1/ napriek tomu, že z dokazovania, ktoré vo veci vykonal súd prvej inštancie, nevyplynuli. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu, ak sa chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie, aby dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu zopakoval alebo doplnil, a to na pojednávaní. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o potrebe zmeny rozsudku súdu prvej inštancie, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

29. S ohľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd postupoval v rozpore s ustanovením § 384 ods. 1 CSP, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania na pojednávaní v odvolacom konaní, čím znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na

spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

30. Dovolanie žalobcov je preto v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

31. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a skutočnosť, že sa vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, sa dovolací súd nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Na základe uvedeného dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobcov týkajúcich sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 CSP).

32. O náhrade trov dovolacieho konania a náhrade trov pôvodného konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.